

Respons

Nepal: Tibetaneres muligheter til å oppnå statsborgerskap og reisedokumenter i Nepal

Problemstilling/spørsmål:

- Hvordan er den reelle muligheten for tibetanere å få nepalsk statsborgerskap når de teoretisk fyller vilkårene for statsborgerskap?
- Hvordan stiller nepalske myndigheter seg til å ta i mot tibetanere som ikke har nepalsk statsborgerskap (både de som har flyktningkort og de uten) som returnerer utenfra?

Tibetaneres muligheter for å oppnå statsborgerskap

Statsborgerskapsloven av 2006 (Nepal Citizenship Act 2006) åpner for at alle som er født og har bodd i Nepal siden før 15. april 1990 har rett til nepalsk statsborgerskap.

Når det gjelder de formelle vilkårene, sier statsborgerskapsloven av 2006 blant annet følgende:

4. Acquisition of Nepali Citizenship by Birth:

(1) Any person born before 2046 Chaitra 31, Bikram Sambat (i.e. 13, April, 1990 A.D.) within the territory of Nepal and having domiciled permanently in Nepal shall be deemed a citizen of Nepal by birth.

(2) A person desiring to obtain citizenship certificate pursuant to Subsection

(1) shall have to apply before holding of the election for Constituent Assembly and the procedure for granting of the Citizenship Certificate shall be as prescribed.

3) In case a person, due to certain reasons, could not submit his application within the period specified in Sub-section (1) may apply as prescribed within two years from the commencement of this Act.

5. Acquisition of Citizenship by Naturalization:

(1) A foreign women married to a citizen of Nepal desiring to obtain citizenship of Nepal shall have to submit an application in the prescribed form to the designated officer. On submitting such application she has to produce the marriage relationship

document with the citizen of Nepal and also evidence to show the initiation of procedure for renunciation of own's foreign citizenship.

(2) A child born to a Nepali female citizen from marriage with a foreign citizen in Nepal and having permanent domicile in Nepal may be granted naturalized citizenship as prescribed, provided the child has not acquired the citizenship of the foreign country on the basis of the citizenship of his/her father.

(3) A person desiring to acquire naturalized citizenship pursuant to Subsection

(2) shall have to submit an application with the following documents to the designated authority:

(a) Duplicate copy of the citizenship certificate of the mother,

(b) Recommendation by concerned Municipality or Village Development Committee certifying the birth and permanent residency in Nepal,

(c) Evidence to show that foreign citizenship has not been acquired based on the citizenship of the father.

(4) The Government of Nepal may grant naturalized citizenship as prescribed to those foreign citizens, who have contributed specially for the upliftment of science, philosophy, art, literature, world peace, human welfare or Nepalese industry, finance or social development and have fulfilled the following conditions or status :

(a) who is able to read and write Nepali or any other language in practice in Nepal.

(b) who is engaged in any occupation and domiciled in Nepal.

(c) who has renounced or declared such renunciation of the citizenship of the other country.

(d) who has resided in Nepal for a minimum period of 15 years.

(e) who is a citizen of the country where there is provision of the law or practice to grant naturalized citizenship to Nepalese.

(f) who bears good moral character

(g) who is mentally fit and healthy.

(5) Whatever may have been written in Sub-section (4), from among the issues of the person, the child born to the person prior to that person having acquired citizenship by naturalization may also acquire Nepalese citizenship by naturalization as prescribed form.

(6) Any person acquiring citizenship by naturalization under this Section shall take an oath as mentioned in the schedule and awarded the Nepalese citizen certificate in the prescribed form and such person shall be naturalized citizen of Nepal from the date of receiving such certificate.

6. Award of Honorary Nepalese Citizenship:

Notwithstanding any thing mentioned in Section 5, the Government of Nepal may award Honorary Nepalese Citizenship to any internationally renowned person.

Ifølge Human Rights Watch (2007) var lovens hovedformål å gi statsborgerskap til ca. 3-4 millioner mennesker som bodde i Terai. Denne gruppen med statsløse bestod i all hovedsak av madhesis¹ som frem til da hadde blitt nektet statsborgerskap. Som følge av den nye loven i 2006 fikk rundt 2,6 millioner statsborgerskap (Southwick & Lynch 2009). Estimerer tilsier imidlertid at 800 000 individer fortsatt er uten mulighet til å oppnå statsborgerskap (UNHCR 2010).

Når det gjelder tibetanernes mulighet til å oppnå statsborgerskap, opplyste Innenriksdepartementet i møte med Landinfo i november 2009 at tibetanere ikke har rett til nepalsk statsborgerskap.

FNs høykommissær for flyktninger, UNHCR, sier følgende om situasjonen i rapporten *Global Report 2006 – Nepal*:

The Citizenship Law was amended and now provides for the acquisition of Nepali Citizenship on the basis of birth and permanent residency. While most stateless people are included, refugees are apparently not viewed as permanently residing in the country and are not yet subject to this provision (UNHCR 2007, s. 384).

Rapporten *Nationality Rights for All: A Progress Report and Global Survey on Statelessness* (2009) i regi av Refugees International beskriver situasjonen slik:

While Nepal's Citizenship Act makes many Tibetan residents theoretically eligible for citizenship, the government does not view citizenship as a viable option for Tibetans. Officials argue Tibetans never relinquished their prior citizenship and discrimination against them runs high. The government has given the initial 20,000 Tibetans Refugee Identity Cards, but refuses to give such identification to any of the 5,000 Tibetan children born in the country or any who arrived in the country after 1989 (Southwick & Lynch 2009, s. 41).

Rapporten *Tibet's Stateless Nationals: Tibetan Refugees in Nepal* (2002)² fra Tibet Justice Center opplyser at det er få tibetanere som innehar nepalsk statsborgerskap. Selv om det teoretisk er mulig, hevder også denne rapporten at det i praksis nærmest er umulig for denne gruppen å få statsborgerskap i Nepal. Det er, ifølge rapporten, enklere å skaffe seg falske papirer på statsborgerskap, enn å få dette på lovlig vis.

I boka *Tibetans in Nepal* (2002) hevder Ann Frechette at mange tibetanere har nepalsk statsborgerskap (s. 127), men at de fleste av dem har skaffet seg disse på ulovlig måte. Ifølge Frechette er det to grupper som har ervervet statsborgerskap på legalt vis. Den første gruppen består av 200-300 tidligere geriljakrigere som ble gitt statsborgerskap av kong Birendra i 1974. Den andre gruppen er 100-150 barn som ble født innenfor ekteskap inngått mellom tibetanere og newarere og som fikk statsborgerskap gjennom Nepals konsulære kontor i Tibet før familien dro i eksil til Nepal.

Når det gjelder andel tibetanere med nepalsk statsborgerskap, viser Frechette (2002) til at estimatene varierer mellom 10 % og 90 % avhengig av hvordan man teller. Ifølge Frechette henviser prosentandelen på 10 til de tibetanere som har fått statsborgerskap på legalt vis,

¹ Human Rights Watch (2007) går ikke nærmere inn på nøyaktig hvem som omfattes av begrepet madhesi.

² Landinfo vil bemerke at selv om denne rapporten er datert 2002, så er statsborgerskapsloven av 2006 paragraf nr. 5: *Acquisition of naturalized citizenship* en videreføring av den tidligere loven av 1964 på dette punktet.

mens andelen på 90 % henviser til alle tibetanere som innehar papirer på statsborgerskap, både lovlig og ulovlig. De fleste estimatene, som legger til grunn at alle tibetanere som eier land eller har forretninger i Nepal også har statsborgerskap i Nepal, ligger på 60 % eller ca. 12 000 i antall. Frechette støtter Tibet Justice Center i vurderingen om at det har vært relativt enkelt å kjøpe seg dokumenter på nepalsk statsborgerskap.

Tibetaneres muligheter til å oppnå reisedokumenter i Nepal

Nepal har verken ratifisert eller signert flyktningkonvensjonen. Tibetane som ankom landet før eller i løpet av 1989 har fått oppholde seg i landet. De som har ankommet etter dette, har blitt gitt anledning til å reise gjennom landet til et tredjeland, som regel India. UNHCR bistår tibetanere i transitt med reisen ut av Nepal (UNHCR 2010).

Det nepalske Innenriksdepartementet (Ministry of Home Affairs u.å.) opplyser at tibetanere som ankom før eller i løpet av 1989:

[...] is provided with an identity card which is valid for a year. Refugees are required to renew their identity cards every year from the concerned District Administration Offices. These refugees are also provided with travel permit to facilitate travel outside the country. Notwithstanding the stiff Himalayan border between Nepal and China, sporadic flow of the people from Tibet to Nepal has been observed even at present.

Selv om Innenriksdepartementet opplyser at alle tibetanere som ankom før eller i løpet av 1989 har fått utstedt et ID-kort, så hevder andre rapporter at flere tibetanere i denne gruppen ikke har fått utstedt ID-kort (United States Bureau of Citizenship and Immigration Services 2003; Tibet Justice Center 2002). Tibet Justice Center (2002) opplyser følgende om dette:

But the issuance of RCs (Refugee Identity Card, RC, - Landinfos bemerkning) remains incomplete and has left many Tibetans, particularly those residing outside of the settlements, without one. The government also has not distributed RCs to many young adults who have reached the age of 18, at which time they are entitled to an RC. RCs also must be renewed annually. This can be a burdensome and often inefficient process, and it leaves many resident Tibetans—for example, those not present at the settlements on the date on which they are renewed in a given year—temporarily without proof of their right to remain in Nepal (s. 3).

I møte med Landinfo i november 2010 opplyste Innenriksdepartementet at barn av tibetanere som ankom Nepal før eller i løpet av 1989, og som har ID-kort for flyktninger, kan søke om eget RC etter fylte 16 år. Opplysningene om hvorvidt disse barna faktisk får utstedt ID-kort etter søknad om RC var imidlertid ikke entydige. På bakgrunn av dette, er det Landinfos oppfatning at man ikke kan legge til grunn at gruppen av tibetanere som ankom Nepal før 1989 og som per i dag ikke har ID-kort, vil kunne få utstedt ID-kort ved søknad selv om de i utgangspunktet tilhører gruppen som *har rett til* dette. Ifølge Innenriksdepartementet har det ikke blitt utstedt nye RC til tibetanere på åtte år, kun fornyelser.

Ifølge Innenriksdepartementet kan tibetanere med RC få utstedt reisedokumenter med rett til utreise og innreise til Nepal ved å søke Utenriksdepartementet (Ministry of Foreign Affairs). Barn av gruppen tibetanere som ankom før eller i løpet av 1989 og som ikke har eget RC, kan også søke om reisedokumenter ved å fremlegge dokumentasjon på sine foreldres RC. Ved utreise fra flyplassen må personen gi fra seg sitt RC som han/hun igjen får tilbake ved retur til Nepal. En tibetaner som ikke er i besittelse av RC kan ikke søke om reisedokumenter og kan,

Respons Nepal: Tibetaneres muligheter til å oppnå statsborgerskap og reisedokumenter i Nepal

ifølge Innenriksdepartementet, derfor ikke reise ut av landet på lovlig vis (Innenriksdepartementet, møte i Kathmandu november 2009). Dette betyr, slik Landinfo forstår dette, at personen heller ikke kan reise inn i Nepal på lovlig vis siden han/hun mangler legale reisedokumenter. Det gjøres oppmerksom på at man ikke trenger utreise- eller innreisetillatelse for å reise til India fra Nepal.

Immigrasjonslovgivningen i Nepal definerer alle personer som ikke er statsborgere av Nepal som utlendinger (Immigration Act 1992). Nepalske myndigheter oppfatter alle som reiser inn i landet uten tillatelse som illegale immigranter. Tibet Justice Center (2002) opplyser følgende:

Nepalese law classifies refugees simply as aliens. The Immigration Act of 1992 prescribes their treatment. The Act defines "foreigners" as all persons not citizens of Nepal. It states that "[n]o foreigners shall be allowed to enter into and stay in the Kingdom of Nepal without obtaining a passport and visa," and it limits the entry of foreigners to "prescribed" routes. The Act also empowers immigration officers within the Ministry of Home Affairs to investigate infractions of these regulations and to detain, fine, and deport persons charged with their violation (s. 47).

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) skal som faglig uavhengig enhet innhente og analysere informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet, Utlendingsnemnda og Justis- og politidepartementet til enhver tid har behov for kunnskap om for å kunne løse sine oppgaver. Landinfos rapporter og temanotater er basert på opplysninger fra både offentlige og ikke offentlige kilder. Opplysningene er innsamlet og behandlet i henhold til kildekritiske standarder. Kilder som av ulike grunner ikke ønsker å bli offentliggjort, er ikke nevnt ved navn.

En respons er et svar på konkrete spørsmål og problemstillinger som saksbehandlere i utlendingsforvaltningen har stilt Landinfo. Responser er ikke ment å være utfyllende redegjørelser for et tema eller et spørsmål, men skal gi svar på de konkrete spørsmålene som er stilt, og ellers inneholde det som til enhver tid trengs av bakgrunnsinformasjon.

Opplysningene som blir lagt fram i responsene, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos responser er heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som responsene omhandler.

Referanser

Skriftlige kilder:

- Frechette, Ann (2002). *Tibetans in Nepal. The Dynamics of International Assistance among Community in Exile*. New York/Oxford: Berghahn Books.
- Human Rights Watch (2007, 16. mai). *Bhutan/Nepal. Last Hope. The Need for Durable Solutions for Bhutanese Refugees in Nepal and India*. New York: Human Rights Watch. Tilgjengelig fra <http://www.hrw.org/en/node/10953/section/1> [lastet ned 12. oktober 2010]
- The Immigration Act, 2049 (1992, 2. november). Kathmandu: Parlamentet i Nepal. Tilgjengelig fra <http://www.lawcommission.gov.np/index.php/en/acts-english?start=80> [lastet ned 13. oktober 2010]

Respons Nepal: Tibetaneres muligheter til å oppnå statsborgerskap og reisedokumenter i Nepal

- Ministry of Home Affairs (u.å.). *Major Activities. Managing the Refugees*. Kathmandu: Ministry of Home Affairs. Tilgjengelig fra <http://www.moha.gov.np/majactivities.php#1> [lastet ned 13. oktober 2010]
- Nepal Citizenship Act 2063 (2006, 26. november). Kathmandu: Representantenes hus. Tilgjengelig fra <http://www.lawcommission.gov.np/index.php/en/acts-english?start=20> [lastet ned 12. oktober 2010]
- Southwick, Katherine & Lynch, M. (2009, mars). *Nationality Rights for All: A Progress Report and Global Survey on Statelessness*. Washington, DC: Refugees International. Tilgjengelig fra <http://www.unhcr.org/refworld/pdfid/49be193f2.pdf> [lastes ned 12. oktober 2010]
- Tibet Justice Center (2002, juni). *Tibet's Stateless Nationals: Tibetan Refugees in Nepal*. Berkeley: Tibet Justice Center. Tilgjengelig fra <http://www.tibetjustice.org/reports/nepal.pdf> [lastet ned 13. oktober 2010]
- UNHCR, dvs United Nations High Commissioner for Refugees (2010). *Country Operations Profile – Nepal*. Geneve: UNHCR. Tilgjengelig fra <http://www.unhcr.org/pages/49e487856.html> [lastet ned 12. oktober 2010]
- UNHCR (2007, 1. juni). *Global Report 2006 – Nepal*. Geneve: UNHCR. Tilgjengelig fra <http://www.unhcr.org/4666d24711.pdf> [lastet ned 21. oktober 2010]
- United States Bureau of Citizenship and Immigration Services (2003, 9. juni). *Nepal: Information on Tibetans in Nepal*. Washington, DC: U.S. Department of Homeland Security. Tilgjengelig via Refworld <http://www.unhcr.org/refworld/docid/3f51fbfb4.html> [lastet ned 13. oktober 2010]

Muntlige kilder:

- Innenriksdepartementet (Ministry of Home Affairs), ved Basanta R. Bhattarai, under secretary and deputy co-ordinator for National Unit for the Co-ordination of Refugee Affairs (NUCRA), og Jaya M. Khanal, joint secretary. Møte i Kathmandu 20. november 2009.

© Landinfo 2010

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarframstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.